

לתענית חזרת: שיגא 054-6868199

זמני ת"א:

פניסת השבת: 19:30

יציאת השבת: 20:33

ר"ת: 21:03

לקבלת העלון במייל – שלחו
הודעה ל: sagif_walla.co.il

בס"ד עלון מס' 150 לשבת 28.6.2014 – תשע"ד סיון ל'

זה השער לה' עדיקים יבוא בו

חִקְוֹת

בתורה הקדושה יש כח לשנות את הטבע. בפרשת חוקת מספרת התורה על פטירתה של מרים ומיד אחר כך מציינת התורה 'ולא היה מים לעדה'. ומיד אחר כך באו בתלונות על משה ואהרן 'ולמה הבאתם את קהל ה' אל המדבר הזה למות שם'. ואז הקב"ה מצוה למשה 'קח את המטה והקהל את העדה... ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו'. פרשה זו יש בה הרבה עומק, ויש להתבונן כאן בכמה דברים, מה היתה עיקר תלונת בני ישראל, ומדוע הקב"ה צוה למשה לקחת את המטה, ולמה לא נתן לו רשות להכות במטה, אלא לדבר אל הסלע. ומבאר הגאון ר' שמשון רפאל הירש זצ"ל כי כוונתם בטענה זו היתה לומר: אין זה רצון ה', אלא אתם הבאתם לידי כך, ויש בכך משום בגידה בעדת קהל ה'. כי ה' רוצה לקיים אותנו, רצונו שנחיה ונבוא אל הארץ המובטחת, שהרי אנחנו קהל אנשים הקנוי לה', וה' רוצה לקיים אותנו לעתיד מאושר, ואילו אתם הבאתם את כל הקהל הזה אל – המדבר הזה למות שם אנחנו ובעירנו בייסורים נוראים. והנה בכדי לסתור את השקפה זו היה מספיק אילו היה הקב"ה עושה אות ומופת שלא היו דברים מעולם שכל מה שעשה משה רבנו היה על דעתו ובציוויו של הקב"ה, ולכן ליצורך זה היה אפשר לחזור על מה שעשה לפני ארבעים שנה להכות במטה ולהוציא להם מים מן הסלע. אבל בכוונתו של הקב"ה היה ללמד אותם יותר מזה, עכשיו לפני בנייתם לארץ היה צורך ללמד את עם ישראל שגם במצב של הנהגה נסתרת ללא נסים גלויים אין סיבה להפחית מהביטחון בה' עדיין קיים אותו "מטה" פלאי שבעבר ביציאת מצרים הציל אותם מכל צרה. ולכן נצטוה משה רבנו לקחת לידי את המטה, והכוונה בלקיחת המטה להראות להם שלא השתנה כלום, אלא כמאז כן עתה אני הוא שליח ה', וכמאז כן עתה בידי המטה לחולל את אותם הנסים שחולל אז. אבל הנס לא יעשה כעת במטה הזה, אלא בדרך חדשה 'ודברתם אל הסלע' דבר ה' הוא לבדו, ללא עזרה מבחוץ, ינהיג אתכם וידאג לכל צרכיכם. ומהו דיבור זה? אומר המדרש "אמרתי לכם ודברתם אל הסלע שנה עליו פרק אחד" וביאור הדברים מסביר הרב הירש זצ"ל הרי הדבר ידוע שאי אפשר לדבר אל הסלע, כי לסלע אין אזנים, אבל יש שפה שגם הוא מבין אותה, "שנה עליו פרק אחד" והתוצאה תהיה "מים" כמו בהכאת המטה. אלא שכאן ישנו הברדל, הכאת המטה – הביאה את המים בשעת ההכאה ממקום אחר בדרך נס. אבל הדיבור פועל בדרך שונה 'ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו' המים לא נוצרים עכשיו, הם כבר היו כאן עוד לפני שבאתם לבקש מוכנים עבוריכם, כי הקב"ה דואג לכם מראש, גם אם אתם לא רואים זאת, גם אם נדמה לכם שהמצב אבוד, תדעו שהכל מסודר עבורכם מראש, רק לדבר אחד אתם זקוקים כדי שהכל יהפך לטובה "שנה עליו פרק אחד". אילו היה מתקיים מה שה' צוה אילו באמת היו מוציאים מים מן הסלע על ידי הדיבור, אזי היה עם ישראל לומד לדורי דורות, במקום לעשות חשבונות, במקום להחליט ש"זה נגד השכל", מה שנדרש מאתנו עלינו להאמין ולשנן לעצמנו מה שאנו רואים אינו אומר כלום. אנחנו חושבים שאנחנו עוזבים ש"התייבשו". אבל לאמיתו של דבר, המים עומדים מוכנים בהישג יד, רק דבר נדרש מאתנו לדבר אל הסלע "לשנות עליו פרק אחד" ללכת בכח התורה ובדרכי התורה. (הרב משה דיין)

פְּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה (יט,ב)

מסופר בתלמוד(קידושין לא): פעם ביקשו חכמים לקנות אבנים טובות לאפוד של הכהן הגדול מנכרי אחד באשקלון ששמו היה דמא בן נתינא, והמפתח היה מונח תחת מראשותיו של אביו שהיה ישן, והבן לא העיר את אביו משנתו. בשנה הבאה גמלו לו על כך מהשמים, ונולדה בעדרו פרה אדומה. וכשנכנסו אצלו חכמי ישראל לקנות את הפרה, אמר להם הנכרי: יודע אני, שאם אבקש מכם כל ממון שבעולם בשביל הפרה האדומה שלי – אתם תתנו לי, אבל איני מבקש מכם אלא את הממון שהפסדתי אז בשביל כבוד אבא. תוהה על כך הצדיק רבי יצחק מאיר מגור בעל "חידושי הרי"ם": מדוע זכה אותו נכרי מאשקלון בפרה אדומה דווקא כגמול על קיום מצוות כיבוד אב? אלא – אומר בעל "חידושי הרי"ם": כשהפסיד הנכרי מאשקלון ממון רב בגלל מצות כיבוד אב, התעורר בבית דין של מעלה קטרוג גדול על ישראל: איך יתכן

הדף טעון גניזה, נא לא לקרוא בשעת התפילה שאין זה עושה נחת רוח לבורא יתברך

שאומו העולם מדקדקים במצות כיבוד אב יותר מבני ישראל, שקיבלו את התורה בסיני? לכן העניק הבורא יתברך לאותו נכרי פרה אדומה כגמול על שדקדק כל כך בכבוד אביו. בכך גילה הקדוש ברוך הוא, שמעלת בני ישראל גדולה במידה רבה ממעלת הנכרים. שכן אותו נכרי מאשקלון הוציא ממון רב על מצות כיבוד אב, שטעמה מובן לכל אדם בדרך הטבע, ואילו ישראל מוכנים לפור סכום גדול יותר לקיים מצות פרה אדומה, שטעמה לא נתפרש בתורה ואינו מובן מאליו על פי השכל וההיגיון... (פרפראות לתורה).

וְכָל פְּלִי פְתוּחַ אֲשֶׁר אֵין צְמִיד פְּתִיל עָלָיו טָמֵא הוּא (יט,טו)
מרגלא בפומיה של בעל ה"פלא יועץ" רבי אליעזר פאפו זצ"ל, לפרש פסוק זה בדרך הדרוש:
"וְכָל פְּלִי פְתוּחַ" – היינו פיו של האדם, אם הוא פתוח תמיד ומדבר לשון הרע או דיבורים אסורים וכאלו שאינם לצורך, אז הרי הוא בבחינת "פְּלִי פְתוּחַ אֲשֶׁר אֵין צְמִיד פְּתִיל עָלָיו" – אין עליו את הגדרים והסייגים לשמירת הפה והלשון – ולכן התורה הקדושה מעידה על תוכנו: "טָמֵא הוּא"...

וַיִּרְם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיִּךְ אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ פְּעָמָיִם (כי,א)
יש להקשות מדוע משה הכה את הסלע, אחרי ששמע מאת ה' ציווי מפורש ודיברתם אל הסלע? ועוד שיש דעות שזהו חטאו של משה ועל זה נענש שלא נכנס לארץ ישראל. ביאר בספר "פנים יפות" (פרשת בחוקותי): אמרו חז"ל שהשכינה היתה מדברת מתוך גרונו של משה, וזה היה כוונת ה' "וַדְבַרְתֶּם אֶל הַסֵּלַע" היינו שהסלע ישמע את דברי השכינה מדברת מתוך גרונו, ויוציא מימיו. אולם בשעה ששמע כעס, כשאמר "שְׁמַעוּ נָא הַמַּיִם" נסתלקה ממנו שכינה, כמו שאמרו בפסחים (סו,ב), כל הכועס שכינה מסתלקת ממנו, וכיון שראה משה שהשכינה כבר לא מדברת מתוך גרונו, חשש שמא אם ידבר אל הסלע לא ישמע אליו, ויהיה חילול ה', לכן הכה ולא דיבר.

וַיִּרְם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיִּךְ אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ פְּעָמָיִם וַיֵּצְאוּ מֵיִם רַבִּים (כי,א)
חז"ל דרשו (תענית ז,א): נמשלו מימין לדברי תורה שנאמר (ישעיה נה,א): "הוֹי כָּל צֶמֶא לְכוּ לְמִיִּם". ואיך אדם צריך ללמוד תורה? הגמרא במסכת בבא מציעה (דף פה) מספרת על רבי אלעזר שהתפלל לשכוח את תורתו מאחר והוא עובר לדור בארץ ישראל, כיוון שבחז"ל צורת הלימוד היא יותר בפילפול וב"עזות" אבל בא"י צורת הלימוד היא יותר בעדינות, (מאחר וצורת לימודו תהיה בעייתית מול תלמידי החכמים הדרים בא"י כי יכול בכך לפגוע בכבודם, התפלל לשכוח את תורתו). ועל פי זה ביארתי בס"ד מדוע כאשר הקב"ה מצוה את מֹשֶׁה לדבר אֶל הַסֵּלַע (כמובא במדבר פרק כ' פסוק ח'): "וַדְבַרְתֶּם אֶל הַסֵּלַע", מֹשֶׁה היכה את הסלע שנאמר (במדבר כ,יא): "וַיִּרְם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיִּךְ אֶת הַסֵּלַע". רמז מֹשֶׁה כי מי שמדבר אֶל הַסֵּלַע, אלה לומדי התורה בא"י שלומדים בעדינות, אבל משה שהוא ודור המדברים דרים בחז"ל ולא יזכו להיכנס לארץ ישראל, לומדים בפילפול וב"עזות" ולכן היכה את הסלע.

(משה שינפלד – אתר הידברות)

שנים רבות אנו צועדים בדרך מסוימת וקבועה בדרכנו לעבודה, לבית או לכל מקום אחר, ואף פעם לא הרגשנו דחף לגעת בגדר המיושנת שניצבת שם כבר שנים. עד שיום אחד מופיע שלט – "לא לגעת, צבע טרי". כשאנו רואים שלט כזה יש לנו דחף לבדוק האם אכן הצבע טרי, או שמא הוא איבד מטרייתו... זה טבע האדם, האדם מסתקרן ונמשך "לדרוך" במיוחד על שטח שאחרים מגבילים אותו. "זאת חקת התורה" – כך פותחת הפרשה את מצוות פרה אדומה. "חוקה" מלשון חוק, בלא טעם והיגיון הנראה לעין. ואכן, מצוות פרה אדומה מהווה סמל לסוג המצוות והחוקים שטעמן נסתר מאיתנו, ואנו מקיימים אותם רק בגלל ציווי הבורא למרות שאין אנו מבינים אותם. רבים שואלים, מדוע התורה כותבת ביחס למצוות פרה אדומה "זאת חוקת התורה", ולא "זאת חוקת פרה אדומה" או "זאת חוקת הטהרה", מדוע פרה אדומה מוגדרת כחוקת התורה כולה? האור החיים הקדוש כותב כך – "ובדרך רמז, ירצה באומרו "חוקת התורה", שאם יקיימו מצווה זו הגם היתה בלא טעם, מעלה עליהם הכתוב כאילו קיימו התורה אשר ציווה השם לאמור. כי קיום המצווה בלא טעם, יגיד הצדקת האמונה והסכמת הנפש לקיים כל מצוות הבורא". זאת אומרת, בתורה יש הרבה מצוות שכליות ומובנות, כמו למשל כיבוד אב ואם, לא תגנוב, לא תרצח וכדומה. בסוג מצוות אלו, למשל כשאדם מכבד את הוריו, אי אפשר לדעת האם הוא מכבד אותם משום שהשכל הישר מחייב זאת, או מפני שאלוקים ציווה. מהו המדד האם אדם מקיים מצוות מחמת ציווי הבורא או מפני השכל הישר? המדד יהיה במצוות ששכלו לא מבין את טעמם – האם גם אותן הוא מקיים או שהוא מזלזל בהם. כשאדם מקיים גם את חוקות התורה הנסתרים מבינתו, אות הוא שגם את המצוות שהוא כן מבין בשכלו, הוא לא מקיים רק

הדף טעון גניזה, נא לא לקרוא בשעת התפילה שאין זה עושה נחת רוח לבורא יתברך

משום שהוא מבין את טעמם, אלא בעיקר משום שאלוקים ציווהו על כך, והראיה, שגם במצוות שאין הוא מבין את טעמם הוא מקיים ללא פקפוק. ראוי לכל אדם להשתדל לאמץ לעצמו את הגישה הנכונה הזו – שגם את המצוות השכליות הוא יקיים לא רק משום שהוא מבין, אלא בעיקר כי אלוקים ציווהו על כך. מדוע גישה זו כה חשובה? משום שאם אדם מכניס את ההיגיון שלו לתוך התמונה, אזי פעמים הוא יחליט לוותר על מצוות מסוימות, משום שכרגע השכל וההיגיון מורים לו אחרת, וכידוע, השכל מושפע מהרצון, ולא תמיד אדם רוצה מה שבאמת נכון בשבילו. בל נטעה, וודאי שנדרש מהאדם לחקור ולנסות להבין בשכלו ככל שניתן את כל מצוות השם, אולם גם לאחר שאדם הבין והשיג את טעמי המצוות, אל לו לקיימם רק בגלל שהוא הבינם, אלא כי כך ציווהו השם. זו כוונת התורה במילים "זאת חוקת התורה", משום שקיום חוק פרה אדומה, מקיש על התורה כולה, שאדם המקיים את מצוותיה, יקיימה לא רק מחמת שכלו הישר, אלא בעיקר מחמת ציווי הבורא. זו משימה לא פשוטה. קשה מאוד לאדם לעשות מעשים שהוא לא מבין את משמעותם, מדוע? משום שכשהוא עושה מה שאמרו לו אך ורק כי ציוו אותו על כך, הוא מרגיש כבול ומוכרח, וטבע האדם לא להיות כבול, ואם הוא כן מרגיש כבול הוא יתאמץ להסיר את כבליו מהר מאוד.

רבי חיים שמואלביץ נותן דוגמא מדהימה לעניין הזה (שיחות מוסר מאמר כה', תשל"א): לפני פטירתו של דוד המלך, קרא דוד לשלמה בנו וציווה עליו לגרום למותו של שמעי בן גרא, משום שהיה מורד במלכות. וכך אמר דוד – "וְעַתָּה אֵל תִּנְקְהוּ, כִּי אִישׁ חָכֵם אֶתָּה וְיָדַעְתָּ אֶת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לּוֹ, וְהוֹרְדָתָ אֶת שִׁיבְתּוֹ בְּדָם שְׂאוּל" (מלכים א', ב', ט'), דוד סמך על חכמת שלמה שיביא למותו של שמעי בן גרא. כיצד שלמה קיים את צוואת אביו? הבה ונראה – "וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ (שלמה) וַיִּקְרָא לְשִׁמְעִי, וַיֹּאמֶר לוֹ – בְּנֵה לְךָ בַּיִת בִּירוּשָׁלַם, וַיִּשְׁבֵּת שָׁם, וְלֹא תֵצֵא מִשָּׁם אֲנִי וְאִנָּה, וְהָיָה בַּיּוֹם צֵאתְךָ וְעֵבְרָתְךָ אֶת נַחַל קְדְרוֹן, יָדַע תִּדַע כִּי מוֹת תָּמוּת, דִּמְךָ יִהְיֶה בְּרֵאשֶׁן" (פסוקים לו' – לז'). שלמה גוזר על שמעי "מעצר בית" בירושלים, והוא מזהיר אותו שביום בו יפר את צוואתו ויצא מירושלים הוא יתחייב מיתה. לא מובן. כיצד שלמה מקיים את צוואת אביו בכך שהוא גוזר עליו "מעצר בית" בירושלים, וכי יעלה על הדעת ששמעי יצא מירושלים ויסכן בכך את חייו, הלא אין ספק שישנם אנשים שלא יצאו מעולם מגבולות ירושלים ואין להם שום בעיה להיות עם זה... והנה, מתברר ששלמה תכנן נכון, וכעבור שלוש שנים – "וַיִּבְרָחוּ שְׁנֵי עֲבָדִים לְשִׁמְעִי ... וַיָּקָם שִׁמְעִי וַיִּחְבֹּשׂ אֶת חֲמורוֹ וַיֵּלֶךְ גְּתָה אֶל אָכִישׁ לְבַקֵּשׁ אֶת עֲבָדָיו" – שמעי יצא מירושלים כדי לרדוף אחר עבדיו בניגוד להוראת שלמה, וכששלמה שמע על כך הוא ציווה לבניהו בן יהוידע להרוג את שמעי. שלמה הכיר היטב את נבכי נפש האדם, הוא ידע שאדם מסוגל לדור בירושלים ולא לצאת מחוץ לגבולותיה כל חייו ולא ירגיש מוגבל בכך, אך כל זה נכון בזמן שאדם עושה זאת מרצונו הטוב ומבחירתו החופשית, אולם אם הוא נעשה מוכרח, ונאסר עליו לצאת מירושלים מחמת גורם חיצוני, אזי ירושלים הופכת בעיניו לבית אסורים, והוא יעשה כל מאמץ כדי לשבור את כבליו ולפרוץ את חומת בית האסורים – אפילו אם היציאה תעלה לו בחייו, כי כל אדם – לחופש נולד. זה מה שעשה שלמה לשמע. הוא ציווה עליו לא לצאת מירושלים והוסיף על אזהרתו גם שבועה, ידע שלמה, שככל שהוא יוסיף "ויכבול" את ידי שמעי, כך תלך ותתעצם המשיכה שלו לצאת מירושלים וכך יוכל להורגו. כשאדם מקיים את מצוות השם ללא נגיעה אישית והבנה מינימאלית, אלא אך ורק מחמת עצם הציווי, הוא במובן מסוים פועל כי הוא מוכרח וזה קצת "מתנגש" עם הרצון הבסיסי שלו – החופש והחירות, ואין ספק שמעשים אלו מעניקים עצמה כפולה ומכופלת למה שהוא עושה. חובה עלינו להוסיף, שכשאדם מקבל על עצמו להיות "עבד השם", הלא דבר ידוע הוא ש"עבד השם הוא לבדו חופשי" (רבי יהודה הלוי), מדוע? משום שכל אדם בעצם הוא עבד, השאלה האם הוא עבד לרצונותיו, ליצריו ולתכתיבי החברה, או שהוא עבד של מי שברא אותו וידע מה טוב לו...

באמצע פרשת פרה אדומה, התורה כותבת פסוק מעניין: "זאת התורה אדם פי ימות באהל" (במדבר יט', יד'), יש לפסוק זה אספקט מאוד מעניין, אך נקדים לשם כך משל. השחר עלה וזלמן רתם את עגלתו החורקת לסוסיו, אשר לבטח ראו ימים יפים יותר, ויצא לשגרת יומו העמוסה. בדרכו פגש את הפריץ המקומי כשהוא יושב בכרכרתו המפוארת הרתומה לשלשה סוסים אבירים. והנה לפתע, אביו! כרכרתו ההדורה של הפריץ שקעה בביצה טובענית וככל שהפריץ הצליף בסוסיו שיחלצו אותו מהצרה אליה נקלע – כך הלכה הכרכרה ושקעה עמוק יותר ויותר. פנה זלמן לפריץ המותש ואמר לו – שמע, יש באפשרותי לעזור לך, כל שעליך לעשות, הוא לשחרר את סוסך מכבלי הכרכרה ולרתום במקומם את שני הסוסים שלי, הם יוכלו לחלץ אותך מהבוץ. הביט הפריץ בסוסים הדקיקים של זלמן ולעג לו – אתה שפוי בדעתך? אם הסוסים המשובחים שלי לא הצליחו לחלצני חרף ההצלפות, הסוסים שלך כן יצליחו? תראה איך הם נראים – כאילו הרגע יצאו ממחלקת גריאטריה... תן לי לנסות, אם לא יועיל וודאי שלא יזיק... בבקשה, לו יהי, אמר הפריץ. רתם זלמן את סוסיו החלשים לכרכרתו של הפריץ, התיישב במקום המיועד והנה הפלא ופלא, מיד כאשר

הדף טעון גניזה, נא לא לקרוא בשעת התפילה שאין זה עושה נחת רוח לבורא יתברך

הרים את זרועו להצליף באחד מסוסיו – פתחו שניהם בצדהלה ובמאמצים משותפים חילצו את הכרכרה... נדהם הפריץ, פנה לזלמן ושאלו – איך ייתכן שסוסים חלשים כמו שלך הצליחו לעשות מה שסוסי החזקים לא הצליחו? אמר זלמן לפריץ – אני סייס מומחה, ראיתי שסוס אחד שלך הוא סוס מצרי משובת, השני סוס הולנדי מגזע נדיר והשלישי זן קנדי חסון, כל אחד מהם חזק וחסון מאין כמוהו. אולם עובדת היותם שונים זה מזה הייתה לך כאן לרועץ, שהרי כשהצלפת בסוס האחד – השני לא הגיב כי לא אכפת לו מכאבי חברו וסוס יחיד אין בכוחו לחלץ את הכרכרה. הסוסים שלי אמנם זקנים הם, דקים וחלשים, אך הם נולדו לאותה אם, שנים שהם אוכלים מאבוס אחד ושותים משוקת אחת, כשהאחד רואה שחברו מתעתד לקבל הצלפה הוא מזדהה עם כאבו והרגשותיו ולא נותן לזה לקרות. בגין כך, בכוחות משותפים, הם התאמצו יחד למשוך את הכרכרה כדי שאף אחד מהם לא יסבול מההצלפות. פרה אדומה באה בעיקר לטהר את מי שנטמא בטומאת מת. בדיני טומאת מת קיימים פרטים רבים שאין כאן המקום להיכנס אליהם, אולם פרט מאוד מעניין. אחד מדיני טומאת מת הוא הדין של "טומאת אוהל". פירוש, אם אדם נמצא תחת אותה קורת גג שיש שם גם מת, האדם נטמא. אומרים חכמים בתלמוד (מסכת יבמות דף סא), שטומאת אוהל – מבלי להיכנס לפרטיה הרבים – שייכת ורלוונטית אך רק למת ישראל, אולם מת שאינו יהודי, אינו מטמא בטומאת אוהל. דין זה נלמד מהפסוק – "זאת התורה אדם כי ימות באוהל". כותב התלמוד "אתם [עם ישראל] קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם." להבנת משפט "מקומם" זה, זקוקים אנו ללימוד מעמיק בעניין טומאת מתים, במאמר זה לא נענה תשובה מדוע רק מת יהודי מטמא, רק נתייחס לנקודה – מדוע ישראל מכונים "אדם".

מה ביאור העניין? וכי אומות העולם אינם קרויים "אדם"? נבאר זאת על ידי מעשה נוסף. בשנת תרע"ג (1913) התקיים באוקראינה משפט ידוע בשם "משפט בייליס". העלילו על יהודי בשם מנחם מנדל בייליס, שרצח נער נוצרי כדי להשתמש בדמו לצורך אפיית מצות בחג הפסח (ישנם כמה גרסאות לסיפור, העיקרון אותו דבר). אחת הטענות של הקטגוריה במשפט, הייתה האמרה המפורסמת "אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם" – כיוון שכך, טענה הקטגוריה, יש לגיטימציה להרוג את מי שאינו יהודי שהרי הוא לא נחשב אדם. רבה הראשי של רוסיה, שלח את רבי מאיר שפירא מלובלין אל אותה עיר בה התנהל המשפט כדי להעיד עדות אופי על מנחם בייליס שעמד למשפט על לא עוול בכפו. הרב לא הסס, ולמרות שלא הכיר את "הנאשם" נסע בחפץ לב כשלבנו שלם ובטוח במצוות רבו. לאחר שבועות ארוכים של נסיעה מתישה הגיע סוף סוף למקום ונכנס לאולם בית המשפט לתת עדות אופי על יהודי שהוא מעולם לא ראה. השופט הרוסי ראה את הרב, והבין שהוא לא מכיר את הנאשם, החליט להתלוצץ וכך אמר לו: אני אצטט בפניך קטע מהתלמוד שלכם, אם אתה מצליח להסביר לי את משמעותו אני אוכה את הנאשם... הרב הסכים והשופט "עט" עליו עם המשפט – "אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם", מה? תמה השופט, וכי אנחנו לא בני אדם? פנה הרב בשלווה ואמר לשופט, וודאי שאתם בני אדם, אבל אתם לא "אדם". השופט "הרים גבה" ושאל – מה כוונתך? אענה לך כדרך שיהודי עונה לחברו – בשאלה. תגיד לי אדוני השופט, אם היה נודע לך שבלובלין הרחוקה עומד רוסי – בן עמך – למשפט, היית נוסע כדי לתת עליו עדות אופי אם אתה לא מכיר? וודאי שלא, השיב השופט, אני לא מכיר אותו – שיסדר. אה! כעת תבין, אמר הרב. רק אצלנו, אצל עם ישראל, כשיהודי אחד ב"סוף העולם" שרוי בצרה, חבריו מרגישים את כאבו ומנסים לעזור לו ככל שביכולתם, הנה, אני באתי מלובלין הרחוקה, בוססתי את רגליי בשלג ובקור כדי להעיד עדות על יהודי שמעולם לא הכרתי. אתם, אומות העולם, אמנם קרויים בני אדם, אבל אינכם "אדם" אחד, אנחנו – "אדם" אחד. אגב, זאת הסיבה שאין "אדם" בלשון רבים... כמו בזמן שהאצבע כואבת לאדם כל הגוף משתתף ומזדהה עם הכאב, כך אנחנו – עם ישראל – כולנו גוף אחד.

בע"ה זיווג הגון, בריאות פרנסה והצלחה: לשגיא בן מרים, עוז בן מרים, לירון, אמיר וענבל בני פנינה, הדר בת נילי, הילה בת אסתר, מורן בת רותי, אלכסי בן אירנה, הדר בת ויויאן, רות בת אורלי, גיא בן חוה, חמוטל בת ויקטוריה. לרפואה שלמה: לציפורה בת מורוור, לציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה. לעילוי נשמת: הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצוק"ל, הרב יוסף שלום בן אברהם אלישיב זצוק"ל, הרב ניסים טולדנו זצוק"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מזולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל.